

El grup de treball del patrimoni històric

REPORTATGE

Text / Fotografies: Voluntaris del grup de treball del patrimoni històric

El Pla de l'Estany, la nostra comarca, com bé sabeu és una zona rica en elements històrics escampats de manera agradable per tots els seus indrets. Un territori que, des de l'època medieval, ha vist créixer i formar-se pobles i veïnats a l'entorn d'elements d'interès com han estat les esglésies i ermites. Diria que a vegades no ens adonem prou del treball ingent dels nostres avantpassats que, parsimoniosament però amb esforç, foren capaços de construir i conservar part d'aquests bonics indrets: fonts, pous de glaç, ermites, rentadors, creus de terme, pedrons, ponts o les antigues conduccions d'aigua, aquest bé tan necessari per al desenvolupament de les zones rurals. La llista és llarga, però és ben cert que en les darreres dècades les administracions públiques han exercit una funció rellevant per conservar-los. Hi afegiria, però, que en el cas de la nostra comarca, entitats culturals i cíviques com el Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles (CECB) i el Centre Excursionista de Banyoles (CEB), han tingut un paper destacat i, en ocasions lloable, a l'hora de col·laborar per fer més visible aquest llegat històric i promocionar-lo. El Centre d'Estudis Comarcals sempre ha estat amatent que les iniciatives es realitzin amb respecte, i el Centre Excursionista ha dut a terme accions de forma més directa, com la restauració d'algunes de les emblemàtiques ermites de la comarca: Sant Patllari, Sant Bartomeu de Matamala o Sant Pere de Juigues.

El paper de les administracions comarcals

Les administracions de la comarca (el Consell Comarcal i els ajuntaments) són prou coneixedores que és important que mantinguem tan bé com puguem la riquesa monumental que tenim; sovint, però, l'elevat nombre d'elements que hi ha fa difícil, per no dir impossible, arribar a tot. Conscients d'aquestes limitacions, s'ha engegat un projecte format per un grup de voluntaris que, sota l'empara de les dues entitats esmentades, CECB i CEB, han iniciat treballs que contribueixin a la preservació dels elements.

Està previst de signar un document de col·laboració entre totes les parts: les dues entitats banyolines, els ajuntaments de la comarca i el Consell Comarcal, per tal d'anar coordinats en els punts on cal fer la preservació i molt especialment en la qüestió de la senyalització i posterior manteniment. No ens agradaria que aquest projecte de voluntaris fos una flor d'un dia; volem continuïtat i per això és de vital importància senyalitzar correctament i de forma homogènia tota la comarca. Entenem que si som capaços d'establir una senyalització comuna en tot el territori del Pla de l'Estany s'obté una imatge d'unitat que

A la font de Brenys (Porqueres), la totalitat de l'equip que va intervenir en la neteja del 8 d'abril de 2014.

El grup de voluntaris estassant al voltant del rentador de Corts, el 3 de juny de 2014.

repercutirà beneficiosament en el conjunt de la comarca. Una complicitat necessària en aquests anys en què s'han d'ajuntar les forces en una sola direcció per no sortir gaire malparats d'aquesta crisi que ho abasta tot. Al final també serà una manera de crear riquesa turística al Pla de l'Estany.

El grup de voluntaris i voluntàries

De moment, l'equip de voluntaris està format per unes 16 persones, però ben segur que a mesura que es vagi coneixent el projecte s'anirà incrementant amb més persones disposades a donar generosament algunes hores pel bé d'allò que forma part de la nostra història. Les temporades de treball seran de nou accions l'any, des d'octubre fins a juny, una per mes. S'ha creat una base de dades amb els noms i adreces electròniques de diferents voluntaris, amb la qual cosa s'ha format un col·lectiu obert a tothom i integrat per homes i dones, en què les jornades de treball d'un dia al mes són des de les 9 del matí fins a les 13 h, aproximadament. A mig matí aprofitem per esmorzar, gràcies a la col·laboració de cadascun dels ajuntaments on es du a terme el treball de neteja.

Les primeres accions que s'han realitzat

La primera de les actuacions va ser el mes d'abril a la font de Brenys (Porqueres). Aquesta font actualment no raja, però els estadants de Matamala, durant dècades, en van fer servir l'aigua de la bassa per abeurar el bestiar i per consums domèstics. La Concepció Serrat, una de les darreres persones que habità aquest mas i la més jove de la casa aleshores, era l'encarregada d'anar a buscar l'aigua a la font per beure,

La Narcisa Angelats Vila, en primer terme, en una de les moltes vegades que anà al rentador de Corts, a la dècada dels anys quaranta del segle XX. (Col·lecció de Narcís Pinatella Casadevall).

“sobretot en el temps del segar i el batre me’n feia un tip”, ens ha explicat. El treball de neteja que hi vam dur a terme ha fet més vistosa la font i ben segur que la gent que hi passa -hi hem coincidit amb ciclistes i corredors- trobarà més agradable l’excursió.

La segona de les intervencions es va dur a terme al pou de glaç de Serinyà, una construcció de finals del segle XVII situada al costat de la casa del Pou, una zona on antigament s’aprofitaren en gran manera els usos de l’aigua. Aquest pou de glaç és dels únics de la comarca que conserva íntegrament la coberta, juntament amb el de Palol de Revardit. Com ja és conegut, els pous de glaç eren les neveres preindustrials on s’emmagatzemava el gel prèviament obtingut a partir de l’aigua d’una riera propera. La nostra actuació va consistir a netejar la vegetació de l’entorn que dificultava el pas; retirar les males herbes de les parets exteriors per evitar que se sollevin les pedres, i picolar les branques de les figueres, que es fiquen pertot i que, si no se n’atura el creixement, destruirien les parets del pou. Especialment rellevant va ser la neteja de la coberta del pou, on un parell de voluntaris amb la motoserra van tallar els arbres i la vegetació que hi havia crescut. Per alguns treballs de construcció vam poder comptar amb el suport de l’Ajuntament de Serinyà, que recol·locà algunes de les pedres caigudes. També es va netejar l’espai on es produïa el gel i es va escampar herbicida sobre la coberta per assegurar que la feina de desbrossat perduri al màxim de temps possible.

Al pou de glaç de Serinyà, l'estona de l'esmorzar,
el 6 de maig de 2014.

I el mes de juny, en l'última actuació d'aquesta temporada, vam treballar en la neteja del rentador de Corts (Cornellà del Terri) per fer més visible com era aquest antic equipament on les dones del poble, els dilluns, anaven a fer la bugada. En Narcís Pinatella, de Corts, ens ha explicat que "hi havia vist 5 o 6 dones de cop rentant; la que arribava primer se situava al començament del rentador, al lloc on l'aigua és més neta. Quan marxava la primera totes es desplaçaven cap amunt. A l'hivern s'emportaven aigua calenta de casa per no tenir tanta fred els primers moments. Cada tres o quatre mesos un grup d'homes de Corts netejava el fons del que feia de safareig, on circulava l'aigua, obrien el bagant per desaiugar perquè permetés treballar de dins

mateix." A l'altra banda del rentador, al costat sud-est, era on hi havia els arbres per tenir ombra els dies de calor. En aquesta actuació valorem positivament la implicació de l'Associació de Corts i l'interès de l'Ajuntament de Cornellà del Terri, que tenen el propòsit de continuar millorant aquest espai en tot el seu conjunt. L'antiga fotografia del rentador que reproduïm ens serveix per, a banda de preservar el patrimoni, valorar i reivindicar les condicions de vida d'una època no massa reculada; una modesta lliçó per no perdre de vista d'on venim.